כג: אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. וסמיך ליה אים אים אל כל אשר בשרו דמשמע מי שעושה חוקותי אני נותן חיים לו ואלו הן חוקותי אים אים וגו' הא למדת כל היושב ואינו עובר כו': **לזכות את ישראל.** כדי שיהו מקבלין שכר כמה שמונעין עצמן מן העבירות לפיכך הרבה להן שלא היה צריך לעוות כמה מצות וכמה אזהרות על שקצים ונבלות שאין לך אדם שאינו קץ בהן אלא כדי שיקבלו שכר על שפורשין מהן: **גמ' תניא.** במסכת מגילה אין בין שבת כו': **בהכרת.** * לשון הכרת תכרת (במדבר טו) ואינו אם דבר: **הא.** מתני' דמגילה רבי ילחק היא ולהכי קאמר דזדון כרת בידי שמים ולא בידי אדם אבל מאן דסכירא ליה דמלקות איכא בחייבי כריתות מודי לרבי חנניא דנפטרו מידי כריתתן כיון שלקו ואיצטריך ליה לרבי יוחנן לאשמעינן דחלוקין: **רב אשי אמר אפי' תימא.** מתני' דמגילה רבנן היא דאמרי חייבי כריתות יאנן בכולל מלקות ארבעים ואפילו הכי מודו לר' חנניא דנפטרו מידי כריתתן ולקא אמרת מיהה וכרת בידי אדם הוא לא דמי דזה עיקר זדונו בידי אדם. עיקר עונש של שבת בידי אדם דקאי בסקילה ועיקר עונשו של יום הכפורים בידי שמים דאע"ג דאיכא חיוב מלקות בחייבי כריתות הוא אינו עיקר החיוב דכרת חמור ממלקות ואי מזיד בלא התראה הוא הוי בכרת ונמלא חיובו החמור בידי שמים ואגן בתר עיקר החיוב אזלינן וכן עיקר. מודי. ואית דפרשי עיקר זדונו תחלתו בר כרת הוא ואילו לא לקי בכרת ולא הוילא דהא תרוייהו בהדדי איתנהו ביה לרבנן דאמרי מלקות בחייבי כריתות איכא: **מקרא מגילה.** דמיינין על מקרא מגילה: **ושאילת שלום בשם.** דמומר לאדם לשאול בשלום חבירו בשם כנון יהיה ה' עליך שלום ואין בו משום מוציא שם שמים לבטלה. מרבי. ל"א שאילת שלום בשם לחייב אדם לשאול בשלום חבירו בשם ואנו נמי כי שיילינן אהדדי מדברינן שם דשלום שמו של הקב"ה דכתיב (שופטים ו) ויקרא לו ה' שלום בשם ה': **והכאת מעבר.** כדאמרינן בגמרא (דף פו:) דעובדא הסופר קנסיהו לוים לפי שלא עלו עמו ולוה להביא כל המעשרות אל לשכת בית ה' והיו הכהנים והלוים יוצא במעבר ראשון כדכתיב בעזרא (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלוים ב) במעבר הלוים וגם חזקיהו עשה כמו כן הכין לשמות להביא כל המעשרות בהן כדי שלא יקבלום הלוים שהיו עכו"ס ג) כדכתיב בדברי הימים (ג לא) ויאמר חזקיהו להכין לשכות בבית ה' ויכינו ויביאו את התרומה ד) ואת המעשר בנאמנה ונס הוא תיקן להעלות לירושלים מעשר ירק ומעשר אילן דכתיב (שם) וכפרון הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר וגו' ומפרש בגדרים (דף לה.) מאי וכפרון הא כל הני דאורייתא נינהו ומשני מעשר ירק ומעשר אילן וכתיב בתרי עשרה) דקאמר להו נביא לישראל הביאו את כל המעשר אל בית האוצר [וגו'] ובחנוני נא בזאת וגו' אלמא דהסכים: **ואומר ה' עמך גבור החיל.** מדקאמר ליה מלאך לגדעון שאילת שלום בשם אלמא דהסכים: **הופיע.** נגלה והוכיח בשעת הצורך בלע"ז פרוני"ר כך שמעתי. ל"א הופיע נשמעה בקול גדול. בימוקי רבי: **בבית דינו של שם.** לא היה שם מי באותה שעה שהרי מת אלא בית דין של אחריו מבניו ותלמידיו וקרי ליה בית דין של שם כמו בית שמאי ובית הלל: **ממני יצאו כבושים.** דברים נעלמים הללו מאתי יצאו שלפי שיהודה היה מלך והיה זכתה לצאת ממנה מלכים ה) מתוך שהיתה נזועה בבית חמיה יצאתה גזירה זו מלפני שיצא זרע משניהם כך קיבל רבי מעיקרא. ליצנא אחרינא מאתי היתה שיצאו ממנה שני בנים הללו לכבוד העולם שהרי עתיד דוד ומשיח לצאת ממנה: **כיס דינו של שמואל.** לעולם ישראל אמרו עד (ב) דהא דכתיב ויאמר בני ישראל איקרו יחיד: **רמ"ח מלוה עשה.** דכל אבר ואבר אומר לו עשה מלוה: **שס"ה [מלות] לא תעשה.** שבכל יום מזהירים עליו שלא לעבור: **מפי משה**

שית

והבאת מעשר. פירש הקונטרס שקנס עזרא לוים ותיקן שיביאוהו לכהנים כמו התרומה וכמדומה מלשונו שעוד פירש פירוש אחר שיפרשו מכל פירות אילן כמו שתיקן חזקיהו וכדכתיב וכפרון הדבר: בלוריה

[1]אשר יעשה אותם האדם וחי בהם הא כל [2]היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה ר"ש בר רבי אומר הרי הוא אומר [3]רק חזק לבלתי אכול (את) הדם כי הדם הוא הנפש וגו' ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו הפורש ממנו מקבל שכר [4]גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן הפורש מהן על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר [5]ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: **גמ'** [6]א"ר יוחנן חלוקין עליו חבריו על רבי חנניה בן גמליאל אמר רב אדא בר אהבה אמרי בי רב תנינן [7]אין [8]בין שבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהכרת ואם איתא אידי ואידי בידי אדם הוא רב נחמן [9](בר יצחק) אומר הא מני רבי יצחק היא דאמר מלקות בחייבי כריתות ליכא דתניא [10]רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות רב אשי אמר אפילו תימא רבנן זה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בידי שמים אמר רב אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר' חנניה בן גמליאל אמר רב יוסף מאן סליק לעילא ואתא ואמר אמר ליה אביי אלא הא דאמר רבי יהושע בן לוי שלשה דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד של מעלה על ידם מאן סליק לעילא ואתא ואמר אלא קראי קא דרשינן ה"נ קראי קא דרשינן גופא א"ר יהושע בן לוי שלשה דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד של מעלה על ידם [אלו הן] מקרא מגילה ושאילת שלום [בשם] והבאת מעשר מקרא מגילה דכתיב [4]קיימו וקבלו היהודים [5]קיימו למעלה מה שקבלו למטה ושאילת שלום (6) דכתיב [5]והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ואומר [6]ה' עמך גבור החיל [7]מאי ואומר וכי תימא בועז הוא דעביד מדעתיה ומשמיא לא אסכימו על ידו ת"ש ואומר ה' עמך גבור החיל הבאת מעשר דכתיב [7]הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' [8]אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די [9]מאי עד בלי די [10]אמר רמי בר רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר די א"ר אלעזר בג' מקומות הופיע רוח הקודש בבית דינו של שם ובבית דינו של שמואל הרמתי ובבית דינו של שלמה בבית דינו של שם דכתיב [8]ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני [9]מנא ידע דלמא כי היכי דאזל איהו לגבה אזל נמי איש אחרינא [לגבה] יצאת בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים: בבית דינו של שמואל דכתיב [9]הנני ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי [10]ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו (11)ויאמר עד ה' ועד משיחו כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד ויאמר ויאמרו מיבעי ליה יצאת בת קול ואמרה אני עד בדבר זה בבית דינו של שלמה דכתיב [12]ויען המלך ויאמר תנו לה את הילד החי והמת לא תמיתוהו (בי) היא אמו מנא ידע דלמא איערומא מיערמא יצאת בת קול ואמרה היא אמו אמר רבא ממאי דלמא יהודה ביון דחשיב ירחי ויומי ואיתרמי דחזינן מחזקינן דלא חזינן לא מחזקינן שמואל נמי בולהו ישראל קרי להו בלשון יחידי דכתיב [13]ישראל נושע בה' שלמה נמי מדהא קא מרחמתא והא לא קא מרחמתא אלא גמרא: דרש רבי שמלאי שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה שלש מאות וששים וחמש לאוין כמנין ימות החמה ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם אמר רב המנונא מאי קרא [14]תורה צוה לנו משה מורשה תורה בגימטריא שית

מילין וכתיב בתרי עשר) דקאמר להו נביא לישראל הביאו את כל המעשר אל בית האוצר [וגו'] ובחנוני נא בזאת וגו' אלמא דהסכים: **ואומר ה' עמך גבור החיל.** מדקאמר ליה מלאך לגדעון שאילת שלום בשם אלמא דהסכים: **הופיע.** נגלה והוכיח בשעת הצורך בלע"ז פרוני"ר כך שמעתי. ל"א הופיע נשמעה בקול גדול. בימוקי רבי: **בבית דינו של שם.** לא היה שם מי באותה שעה שהרי מת אלא בית דין של אחריו מבניו ותלמידיו וקרי ליה בית דין של שם כמו בית שמאי ובית הלל: **ממני יצאו כבושים.** דברים נעלמים הללו מאתי יצאו שלפי שיהודה היה מלך והיה זכתה לצאת ממנה מלכים ה) מתוך שהיתה נזועה בבית חמיה יצאתה גזירה זו מלפני שיצא זרע משניהם כך קיבל רבי מעיקרא. ליצנא אחרינא מאתי היתה שיצאו ממנה שני בנים הללו לכבוד העולם שהרי עתיד דוד ומשיח לצאת ממנה: **כיס דינו של שמואל.** לעולם ישראל אמרו עד (ב) דהא דכתיב ויאמר בני ישראל איקרו יחיד: **רמ"ח מלוה עשה.** דכל אבר ואבר אומר לו עשה מלוה: **שס"ה [מלות] לא תעשה.** שבכל יום מזהירים עליו שלא לעבור: **מפי משה**

שית

ה) .. מנא ידע. שממני היא מעוברת, שמא לא לחדיים כלו עליה (סופה ד). יצאת בת קול ואמרה. ויאמר בת קול אמרה, ממני יצאו בבושים. דברים עלומים שעוברו מלפני שיצאו מני מלכים, ואי אתעבר לצאת אלא מיהודה דכתיב (כלאשית מט) נוד אריה יהודה. כבושים, דבכי אתר, גזירת המלך, כמו בהדי בבשי דקדושה כרוך הוא אמה לך, בברכות (ה.) בני חזקיה (סופה ד).

עין משפט נר מצוה

קלה א מיי' פ"ז מהל' שביתת עשור הלי' כ סמג לאוין קח טיש"ע א"ח סי' תריא ס"ב:

תורה אור השלם

1. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יי: ויקרא יח ה
2. רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: דברים יב כג
3. יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:
ישעיהו מב כא
4. קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה: אסתר ט כז
5. והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים יי עמכם ויאמרו לו יברכך יי: רות ב ד
6. ויקא אליו מלאך יי ויאמר אליו יי עמך גבור החיל: שופטים ו יב
7. הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר יי צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די:
מלאכי ג י
8. ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה:
בראשית לח כו
9. הנני ענו בי נגד יי ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקתי את מי רצותי ומיד מי לקחתי כפר ואעלים עיני בו ואשיב לכם:
שמואל א יב ג
10. ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו ולא לקחת מיד איש מאומה:
שמואל א יב ד
11. ויאמר אליהם עד יי בכם ועד משיחו היום הזה כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד:
שמואל א יב ה
12. ויען המלך ויאמר תנו לה את הילוד החי והמת לא תמיתהו הוא אמו: מלכים א ג כו
13. ישראל נושע ביי תשועת עולמים לא תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד:
ישעיהו מה יז
14. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב:
דברים לג ד

לעזי רש"י

פרוני"ר. לאמת.

מסורת הש"ס

א) [קידושין לט:], ב) [מגילה יא:], ג) [מגילה ז:], ד) שם, ה) [שם ליתא], ו) [ב"מ יג:], ז) [מ"ק], ז) מגילה ז., ח) [ברכות נה.], [דף סב.], ט) [תענית ט.], [כב: ע"ש], שבת לב: [יומא ה.], י) ר"ל אמר ר"ח אמר רב, כ) [סוטה י:], ל) ר"ל דאמר אליהם עד ה' בכם ועד משיחו היום הזה], מ) [ר"ל בנגדו], נ) [כס"מ: שהיו עוכרים ע"ז], ס) [ר"ל והמעבר], ע) מלאכי ג, פ) [מגילה י:].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בהכרת. לשון חברת. עי' תוי"ט פרק ג משנה ב דחלה:

הגהות הב"ח

(א) [מגא ומילת שלום בשם דכתיב: (ב) רש"י ד"ה בית דינו וכו' עד והא דכתיב:

מוסף רש"י

אמרי בי רב תנינן. דמלקין [מגילה ז.], דזדונו בידי אדם. יש בה מיתת ב"ד (שם), ואם איתא. דנפטרו, אידי ואידי בידי אדם הוא. אף כיום הכפורים יש מלקות על לאו שבו וכ"ד פיטורין אותו מכרת (שם). רב נחמן אומר. לשולם אין חלוקין עליו חבריו והא דקתני דאין זדונו בידי אדם, הא מני ר' יצחק היא. דאמר דאין מלקין בלאו הניתן להכרת כרת אפילו התרו בו בלמלקות וליף טעמא מהתם קרא (שם). חייבי כריתות בכלל היו. כל חייבי כריתות של עריות היו בכלל ומכרתו הנפשות הנושאות יגו', שמתוך כפרשת עריות, ולמה יצאת כרת באחותו. דכתיב בקדושים תהיו אלהים כי יקח את אחותו יגו'. לדונה בכרת ולא במלקות. אם התרו בהן (שם). לכן שנה בכרת שלהן לומר שאין בהן עונש אלא כרת לבדי (לעיל יג.) והיה מלמד על הכלל כולו, דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן (ברכות ב.), אפילו תימא רבנן. דאמרי מלקות אינו כרת, ואפילו הכי ליכא למליף מינה שאינתן על ר' חנניה, והכי קאמר מתניתין שבת עיקר חומר זדונו בידי אדם הוא עיקר חומר זדונו בהכרת, ומיהו אם התרו בו ולקה מיפטר (שם). ושאילת שלום בשם. כשמו של הקב"ה ולא אמרינן מזלזל הוא בכבודו של מקום בשביל כבוד הבריות לחוליא שם שמים עליו, ולמדו מבנו שאמר ה' עמכם, ומן המלאך שאמר לגדעון ה' עמך גבור החיל (ברכות נד.), וכי תימא בועז הוא דעביד מדעתיה. ולא גמרינן מיניה, תא שמע. דגמרינן מלאך שאמר לגדעון (שם סב.), עד שיבלו. שיגיעו. דלוקלא"ש בלע"ז (תענית

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com